บทบรรณาธิการ

คำถาม สัญญากู้เงินมีเรื่องรวมกันอยู่ ๒ เรื่อง คือ หนังสือสัญญากู้เงินกับบันทึกการชำระหนี้เงินกู้บางส่วน หากมีการลบส่วนที่เป็นบันทึกการชำระหนี้บางส่วนออกเสียจะเป็นความผิดฐานปลอมเอกสารหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๐๕/๒๕๐๘ เมื่อปรากฏว่า สัญญากู้เงินซึ่งเป็นเอกสารสิทธินั้นมีเรื่องที่แท้จริงรวมกันอยู่ ๒ เรื่อง คือ มีหนังสือสัญญากู้เงิน ๑ มีบันทึกการชำระหนี้เงินกู้รายนี้บางส่วน ๑ แต่**จำเลยได้ลบบันทึกดังกล่าวออกเสีย** เอกสารสิทธินั้นก็จะมีหนังสือสัญญาอันเป็นเอกสารที่แท้จริงเหลืออยู่เพียงเรื่องเดียว การที่จำเลยลบบันทึกนั้นออกก็**เพื่อให้โจทก์หรือศาลหลงเชื่อว่าเอกสารสิทธิมีหนังสือสัญญากู้เงินเพียงเรื่องเดียวซึ่งแสดงว่าไม่เคยผ่อนชำระหนี้กันเลย** การกระทำเช่นนี้เป็นการตัดทอนหรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง เป็นผิดฐานปลอมเอกสารตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๔

คำถาม เจ้าพนักงานพบเห็นการกระทำความผิดแต่กลับไม่ทำการจับกุมแล้วเรียกรับเงินหรือแกล้งจับกุมผู้มิได้กระทำความผิด แล้วเรียกรับเงิน จะมีความผิดฐานใด

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๓๐๙/๒๕๔๑ คืนเกิดเหตุจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานร่วมกันใช้จำเลยที่ ๑ ซึ่งมิใช่เจ้าพนักงานตำรวจให้แสดงตนเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อเป็นเครื่องมือให้ไปเรียกเก็บเงินจากบรรดาคนขับรถยนต์บรรทุกที่แล่นผ่านไปมา ไม่เลือกว่าคนขับรถนั้นจะได้กระทำความผิดต่อกฎหมายหรือไม่ โดยจำเลยที่ ๑ เข้าไปพูดกับคนขับรถว่า “ตามธรรมเนียม” คนขับรถนั้นแม้**มิได้กระทำความผิด**ก็ต้องจำใจจ่ายเงินให้จำเลยที่ ๑ ด้วยความเกรงกลัวต่ออำนาจในการเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ การกระทำของจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ ดังกล่าว เป็นการร่วมกันใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจเพื่อให้คนขับรถยนต์บรรทุกมอบเงินให้แก่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นพวกของจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๘ แล้ว และหากรถยนต์บรรทุกคันใด**มีการกระทำที่เป็นความผิด**ต่อกฎหมาย ถ้าจำเลยที่ ๑ เรียกเอาเงินจากคนขับรถได้แล้ว จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ ก็จะไม่ทำการจับกุม การกระทำของจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ ดังกล่าวย่อมเป็นการร่วมกันเรียกและรับเงินจากคนขับรถยนต์บรรทุกสำหรับตนเองโดยมิชอบเพื่อไม่กระทำการในตำแหน่ง คือ ไม่จับกุมตามหน้าที่ อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙ แต่คืนเกิดเหตุมีการเรียกเก็บเงินหลายครั้งหลายหน จากบรรดาคนขับรถหลาย ๆ คน ดังนี้ เมื่อโจทก์รวมการกระทำเหล่านี้ไว้ในฟ้องข้อเดียวกันโดยถือเป็นการกระทำกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท คือผิดทั้งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๘ และ ๑๔๙ จึงต้องบังคับให้เป็นไปตามขอของโจทก์ ซึ่งแต่ละบทมาตรามีโทษเท่ากัน และเมื่อผิดตาม

บทเฉพาะเช่นนี้แล้ว ก็ไม่จำต้องปรับบทความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ อันเป็นบททั่วไปอีก

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๒๔/๒๕๕๑ จำเลยเป็นเจ้าพนักงานตำรวจมีหน้าที่สืบสวนจับกุม**ผู้กระทำความผิดอาญา** ได้พบเห็น ส. กับพวกเล่นการพนันชนไก่อันเป็นความผิดอาญา จำเลยมีหน้าที่ต้องทำการจับกุมผู้กระทำความผิด แต่กลับ**ไม่ทำการจับกุมและเรียกรับเงิน**จำนวน ๑,๕๐๐ บาท จาก ส. เพื่อจะไม่จับกุมตามหน้าที่ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๙

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๔๙/๒๕๔๕ พฤติการณ์ที่จำเลยจับกุมผู้เสียหายในข้อหาลักทรัพย์ของ ส. แล้วให้ผู้เสียหายลงลายมือชื่อในบันทึกการจับกุม จากนั้นนำผู้เสียหายไปควบคุมไว้ ที่สถานีตำรวจประมาณ ๓๐ นาที จึง**เรียกร้องเอาเงิน**จากผู้เสียหายเพื่อและเปลี่ยนกับการ**ปล่อยตัวไม่ดำเนินคดี** โดยนำผู้เสียหายออกมาโทรศัพท์หา ก. ภริยาผู้เสียหาย ต่อมาเมื่อจำเลยได้รับเงิน ๓,๐๐๐ บาท จากผู้เสียหายแล้ว จึงปล่อยผู้เสียหายไปนั้น เป็นกรณีไม่กระทำการในตำแหน่งโดยมิชอบด้วยหน้าที่จำเลยมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๑๔๙

เมื่อการกระทำของจำเลยเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๑๔๙ ซึ่งเป็นบทเฉพาะแล้วย่อมไม่มีความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๑๕๗ ซึ่งเป็นบททั่วไปอีก แม้ว่าการกระทำของจำเลยจะเข้าหลักเกณฑ์อันเป็นองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๑๕๗ ด้วยก็ตาม

คำถาม บุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้วถึงแก่ความตาย บิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจะมีสิทธิได้รับมรดกของบุตรในฐานะทายาทโดยธรรมหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๕๔/๒๕๕๑ ผู้คัดค้านอยู่กินฉันสามีภริยากับมารดาของผู้ตายภายหลังจากที่มีการบังคับใช้ ป.พ.พ. บรรพ ๕ โดยมิได้จดทะเบียนสมรสกัน ดังนั้น แม้ผู้คัดค้านจะอุปการะเลี้ยงดูผู้ตายตลอดมาซึ่งทำให้**ผู้ตายเป็นบุตรนอกกฎหมายที่ผู้คัดค้านรับรอง**แล้วตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๒๗ ก็ตาม แต่ผลของบทบัญญัติดังกล่าวก็เพียงแต่ให้ถือว่าบุตรนั้นเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิรับมรดกของบิดาเท่านั้น **หาได้มีผลทำให้บิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกลับเป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งมีสิทธิได้รับมรดกของบุตรในฐานะทายาทโดยธรรมตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๒๙ ด้วยไม่** ผู้คัดค้านจึงมิใช่ทายาทของผู้ตายหรือผู้มีส่วนได้เสียในกองมรดกของผู้ตายที่จะมีสิทธิคัดค้าน การขอจัดการมรดกหรือร้องขอให้ศาลตั้งตนเองเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายได้

คำถาม ตกลงจะขายที่ดินกันโดยผู้ขายยอมให้ผู้ซื้อเข้าไปทำประโยชน์ในที่ดินได้ทันที ผู้ซื้อเข้าไปทำประโยชน์โดยสร้างรั้วคอนกรีต และปลูกเสาเพื่อปลูกสร้างบ้าน ต่อมาผู้ขายไม่สามารถโอนที่ดินให้แก่ผู้ซื้อได้โดยผู้ขายมิได้เป็นฝ่ายผิดสัญญา ดังนี้ ผู้ซื้อจะให้ผู้ขายชดใช้เงินค่าก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวจากผู้ขายได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๒๓/๒๕๕๓ การที่โจทก์เรียกร้อง**ค่าก่อสร้างรั้วและสิ่งปลูกสร้างในที่ดินที่ตกลงจะซื้อจากจำเลยแต่จำเลยไม่สามารถโอนที่ดินให้ตามสัญญาจะซื้อจะขายได้โดยจำเลยมิได้เป็นฝ่ายผิดสัญญา**นั้น เป็นกรณีไม่มีบทกฎหมายใดที่จะยกมาปรับแก่คดีได้ และบทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๑๐ และมาตรา ๑๓๑๔ เรื่องการก่อสร้างใด ๆ ซึ่งติดกับที่ดินในที่ดินของผู้อื่นโดยสุจริต ให้เจ้าของที่ดินเป็นเจ้าของสิ่งก่อสร้างนั้น ถือได้ว่าเป็นบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งต่อกรณีที่โจทก์เรียกร้อง ศาลย่อมนำบทบัญญัติดังกล่าวมาปรับแก่คดี ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔ วรรคสอง และให้จำเลยชดใช้เงินค่าก่อสร้าง และสิ่งปลูกสร้างซึ่งตกเป็นของจำเลยแก่โจทก์ได้

คำถาม ปลูกสร้างบ้านในที่ดินโดยเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินคนหนึ่งอนุญาตให้สร้างได้ จะถือว่าเป็นการสร้างบ้านในที่ดินของผู้อื่นโดยสุจริตหรือไม่ หรือเป็นการได้มาซึ่งสิทธิเหนือพื้นดินหรือไม่ และบ้านกลายเป็นส่วนควบของที่ดินหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๗๔/๒๕๕๔ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๑๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "บุคคลใดสร้างโรงเรือนในที่ดินของผู้อื่นโดยสุจริตไซร้ ท่านว่าเจ้าของที่ดินเป็นเจ้าของโรงเรือนนั้น ๆ แต่ต้องใช้ค่าแห่งที่ดินเพียงที่เพิ่มขึ้นเพราะสร้างโรงเรือนนั้นให้แก่ผู้สร้าง" คำว่า "สุจริต" ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวนั้น หมายความว่า **ผู้ปลูกสร้างได้สร้างโรงเรือนลงในที่ดินโดยไม่ทราบว่าที่ดินเป็นของผู้ใด แต่เข้าใจว่าเป็นที่ดินของตน โดยเชื่อว่าตนมีสิทธิสร้างโรงเรือนในที่ดินนั้นได้โดยชอบ** เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า**จำเลยสร้างบ้านในที่ดินพิพาทโดย ว. อนุญาตให้สร้างได้**จึงเป็นการสร้างโดยอาศัยสิทธิของ ว. ซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินแปลงใหญ่ ทั้งจำเลยก็รู้อยู่แล้วว่าโจทก์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินดังกล่าวด้วยอีกคนหนึ่ง **การที่จำเลยปลูกสร้างบ้านในที่ดินพิพาทโดยมีสิทธิ เพราะได้รับอนุญาตจาก ว. ซึ่งเป็นเจ้าของรวมคนหนึ่งก็ตามก็เป็นเพียงทำให้บ้านของจำเลยไม่กลายเป็นส่วนควบ**ของที่ดินเท่านั้นแต่ไม่อาจรับฟังได้ว่า จำเลยสร้างบ้านในที่ดินพิพาทของโจทก์โดยสุจริตตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๑๐ วรรคหนึ่ง (จำเลยต้องรื้อถอนบ้านออกไปจากที่ดินทำที่ดินพิพาทให้เป็นตามสภาพเดิมแล้วส่งคืนโจทก์)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๕๒๖/๒๕๔๔ คำว่า "สุจริต" ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๑๐ นั้น มีความหมายว่าผู้ปลูกสร้างได้ปลูกสร้างโรงเรือนลงในที่ดินโดยไม่ทราบว่าที่ดินเป็นของผู้ใด แต่**เข้าใจว่าเป็นที่ดินของตนเองและเชื่อว่าตนมีสิทธิปลูกสร้างโรงเรือนในที่ดินนั้น**โดยชอบ เมื่อจำเลยได้ปลูกบ้านในที่ดินพิพาทโดยอาศัยสิทธิของ ส. โดยทราบอยู่ว่าที่ดินพิพาทเป็นของ ส. **และได้ขออนุญาต ส. ปลูกบ้าน** จึงไม่อาจรับฟังได้ว่าจำเลยได้ปลูกบ้านในที่ดินพิพาทโดยสุจริต แม้จำเลยจะต่อเติมบ้านในภายหลังอีก โดย ส. และโจทก์ไม่ห้ามปรามขัดขวางก็จะบังคับให้โจทก์

ซึ่งเป็นทายาทของ ส. รับเอาบ้านแล้วใช้ราคาที่ดินที่เพิ่มขึ้นไม่ได้ การที่จำเลยปลูกสร้างบ้านในที่ดินพิพาท โดยอาศัยสิทธิของ ส. นั้น มิได้ทำให้โรงเรือนตกเป็นส่วนควบของที่ดินพิพาทเป็นกรรมสิทธิ์ของ ส. และโจทก์แต่อย่างใดตามมาตรา ๑๔๖

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๗๗/๒๕๕๑ จำเลยปลูกสร้างบ้านบนที่ดินที่โจทก์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมโดยได้รับอนุญาตจากโจทก์ บ้านหรือโรงเรือนที่จำเลยปลูกสร้างย่อมไม่ใช่ส่วนควบของที่ดินที่โจทก์มีกรรมสิทธิ์รวมตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๔ ประกอบมาตรา ๑๔๑๐ โจทก์ไม่มีกรรมสิทธิ์ในบ้านที่จำเลยสร้างขึ้นใหม่ บ้านดังกล่าวยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลย แต่การที่จำเลยปลูกสร้างบ้านหรือโรงเรือนบนที่ดินที่โจทก์มีกรรมสิทธิ์รวมย่อมเป็นการก่อให้เกิดสิทธิเหนือพื้นดินเป็นคุณแก่จำเลย แต่**สิทธิเหนือพื้นดินดังกล่าวไม่ได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนการได้มากับพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงเป็นเพียงบุคคลสิทธิระหว่างโจทก์เจ้าของกรรมสิทธิ์รวมกับจำเลย** เมื่อสิทธิเหนือพื้นดินดังกล่าวไม่มีกำหนดเวลา โจทก์บอกเลิกได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๑๓ โดยการบอกกล่าวล่วงหน้าแก่จำเลยตามสมควร

คำถาม ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้ว จะรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บังคับจำนองกับที่ดินของบุคคลภายนอกที่จำนองที่ดินของตนเพื่อประกันหนี้ของลูกหนี้ได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๓๗/๒๕๕๖

คดีนี้ จำเลยที่ ๑ ทำสัญญากู้เงินจากธนาคารมีโจทก์เป็นผู้ค้ำประกันและจำเลยที่ ๒ จำนองที่ดินเป็นประกันหนี้แก่ธนาคาร จำเลยที่ ๑ ผิดนัดชำระหนี้ โจทก์ชำระหนี้แทนจำเลยที่ ๑ ไปแล้วมาฟ้องไล่เบี้ยจำเลยทั้งสอง

การที่จำเลยที่ ๒ จำนองที่ดินของตนเพื่อประกันหนี้เงินกู้ที่จำเลยที่ ๑ ต้องชำระให้แก่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เจ้าหนี้เป็นการให้สัญญาต่อเจ้าหนี้ของจำเลยที่ ๑ ว่า หากจำเลยที่ ๑ ไม่ชำระหนี้ก็ให้ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เจ้าหนี้ของจำเลยที่ ๑ บังคับจำนองเอากับที่ดินของจำเลยที่ ๒ ได้ ซึ่งต่างกับการค้ำประกันซึ่งโจทก์ผู้ค้ำประกันสัญญาว่าถ้าจำเลยที่ ๑ ไม่ชำระหนี้โจทก์จะชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ของจำเลยที่ ๑ โดยยอมรับผิดเป็นลูกหนี้ร่วมกับจำเลยที่ ๑ ลูกหนี้ตามหนังสือสัญญาค้ำประกันหนี้ทุกชนิดเอกสารหมาย จ. ๘ ในกรณีของจำเลยที่ ๒ ต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในลักษณะจำนองซึ่งไม่มีบทบัญญัติให้นำมาตรา ๖๘๒ วรรคสอง ในลักษณะค้ำประกันมาใช้บังคับจำเลยที่ ๒ ให้ต้องรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมกับโจทก์ซึ่งเป็นผู้ค้ำประกัน อีกทั้งไม่ใช่กรณีผู้ค้ำประกันหลายคนยอมตนเข้าค้ำประกันหนี้รายเดียวกันอันจะต้องรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๒ วรรคสอง อันจะทำให้โจทก์รับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บังคับจำนองกับที่ดินของจำเลยที่ ๒ ได้

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ